

Yttrande av Judiska Ungdomsförbundet i Sverige över SOU 2024:34, Ansvar och oberoende - public service i oroliga tider

Judiska Ungdomsförbundet tillstyrker i sin helhet det yttrande som skickats in av Judiska Centralrådet gällande SOU 2024:34. I det följande lyfter JUS de särskilda punkter som av JUS anses vara av största vikt för stärkandet av judiskt ungdomsliv i Sverige.

Opartisk och saklig nyhetsrapportering

8.4.3 Bedömning: Att programverksamheten ska utövas opartiskt och sakligt och med beaktande av en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet är helt centralt och en grundläggande förutsättning för allmänhetens förtroende för public service.

JUS tillstyrker bedömningen och att det av den nya lagen om public service ska framgå att programverksamheten ska utövas opartiskt och sakligt oavsett form och distributionskanal.

JUS understryker särskilt vikten av opartisk och oberoende nyhetsgranskning. I beskrivningar av det pågående kriget mellan Israel och Hamas samt dess geopolitiska sammanhang ser vi ofta bristande perspektiv och källkritik. När medier uttrycker eller okritiskt återger ensidiga synsätt på Mellanösternkonflikten visar erfarenheten att dessa berättelser ofta innehåller dubbla måttstockar, där Israels rätt till självförsvar ifrågasätts, och retoriska felsteg som kan spegla antisemitiska stereotyper, medvetet eller omedvetet. Detta leder inte bara till en förenklad bild av konflikten utan bidrar också till ökat judehat, något som märks i sociala mediekommentarer om kriget. Därför är det viktigt att public service-bolag tar ansvar för sin närvaro på digitala plattformar, och JUS välkomnar den teknikneutrala reglering som föreslagits.

Det finns legitim kritik av Israel som självklart ska framhävas. Däremot måste sambandet mellan nyhetsrapportering om Israel och normalisering av antisemitism undersökas mer.

Därtill anser JUS att public service-företagen bör öka sin närvaro på digitala plattformar, särskilt de som barn och unga ofta använder, för att motverka desinformation och erbjuda opartisk och faktabaserad information. Detta är särskilt viktigt på plattformar som Tiktok, Instagram och Youtube, där unga tillbringar mycket tid och påverkas i sitt åsiktsbildande. Unga är särskilt känsliga för desinformationen som sprids online där vi ser att antisemitism från sociala medier tar fäste i skolan eller på fritidsaktiviteter, vilket orsakar en otrygg studiemiljö för unga judar. Public Service har ett ansvar att vara en oberoende och faktagranskad kanal i bruset av desinformation och bör arbeta för att nå ut till en yngre målgrupp, särskilt online.

Säkerhetspolitik - totalförsvar

JUS instämmer, liksom Judiska Centralrådet, i kommitténs betoning på att public service måste ha en stark infrastruktur, högt förtroende och förmåga att snabbt sprida korrekt information och motverka desinformation, såväl i fredstid som vid kris eller krig. JUS framhäver Judiska Centralrådets kommentar gällande säkerhetspolitik kopplat till Public Service uppdrag. JUS understryker också vikten av att säkerställa att finansieringen täcker dessa behov, som förväntas öka över tid.

Vi har den senaste tiden sett exempel på hur främmande makter specifikt riktar sig mot judiska intressen i Sverige. Kommittén konstaterar också att Sverige fortsatt är ett mål för våldsbejakande islamister, för vilka antisemitism är en central ideologisk komponent. Även vid mer generella hot innehåller de konspirationsteorier som syftar till att destabilisera samhället ofta antisemitiska inslag.

Public service har en nyckelroll i att analysera, avslöja och motverka denna destruktiva retorik och desinformation. Detta kräver hög vaksamhet, förmåga att identifiera dessa fenomen samt kontinuerlig utbildning om konspirationsteorier och retorik, som snabbt förändras och utvecklas. JUS betonar återigen vikten av att stärka allmänhetens motståndskraft genom ökad medie- och informationskunnighet.

Folkbildningsuppdraget

8.4.5 Bedömning: Folkbildning är en central del av innehållsuppdraget. Medie- och informationskunnighet, MIK, är en naturlig och viktig del av folkbildningsuppdraget.

JUS tillstyrker utredningens bedömning att folkbildning är en viktig del av public service-uppdraget och att medie- och informationskunnighet (MIK) spelar en avgörande roll i detta uppdrag. Precis som kommittén konstaterar kräver en fungerande demokrati välinformerade, reflekterande och medvetna medborgare. JUS instämmer med kommitténs bedömning att man genom att främja MIK kan bidra till att motverka de växande problemen med faktaresistens och polarisering.

JUS hoppas att MIK genom att vara en fortsatt del i public service-uppdraget ska kunna ge den svenska befolkningen kunskaper i att upptäcka och motstå bland annat påverkanskampanjer och desinformation.

Folkbildning och skärskådning av desinformationskampanjer är särskilt viktigt för den judiska minoriteten då det genom historien, men även i vår samtid, visat sig vad okunskap och bristande information kan leda till i form av antisemitism, fördomar och skadliga stereotyper. Vid särskilda fall har detta kulminerat i hot och planer på terrorattentat som riktas mot judiska objekt på grund av antisemitiska föreställningar.

På grund av bristande kunskap om judiskt liv bland allmänheten önskar JUS dessutom se att public service-företagen folkbildar om den judiska minoriteten och judiskt liv i Sverige. Ökad kunskap om judiskt liv är ett medel för att bekämpa fördomar och leder i förlängningen, tillsammans med andra åtgärder, till minskad antisemitism och ökad förståelse för olika sätt att leva och vara i Sverige.

Speglingsuppdraget

8.4.7 Bedömning: Public service är till för befolkningen i hela landet och speglingsuppdraget är därmed fortsatt av stor vikt. Förslag: För att undvika detaljreglering av innehållsuppdraget ska villkoret om spegling ändras så att det framgår att programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och hela befolkningen. Av samma skäl och eftersom krav på jämställdhet och mångfald ingår i demokratibestämmelsen behövs inte villkoret om att programverksamheten som helhet ska bedrivas utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Villkoret ska därför inte längre ställas upp. (229)

JUS avstyrker kommitténs förslag att ändra kravet på att ”programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen” till att det istället ska ”spegla hela befolkningen.” JUS avstyrker även förslaget att ta bort nuvarande krav på jämställdhet och mångfald. Borttagandet av kravet sänder en oroande signal om att värdet av just variation och mångfald riskerar att nedprioriteras. De förklaringar som ges, om att undvika detaljreglering och att jämställdhet och mångfald redan täcks av demokratikravet i den nya public service-lagen, är inte tillfredsställande. JUS anser inte att grundläggande principer som mångfald, jämställdhet och variation ska ses som en fråga om detaljreglering.

Nationella minoriteter - jiddisch

8.4.8. Förslag: Public service-företagens förstapubliceringar på vart och ett av de nationella minoritetsspråken ska öka under tillståndsperioden jämfört med 2025 års nivåer. Företagens samlade utbud på finska, meänkieli, romani chib och samiska ska

varje år minst uppgå till den nivå som uppnås 2025. Motsvarande krav ska gälla för SVT:s och UR:s utbud på teckenspråk. Public service-företagens samlade utbud på jiddisch ska öka under tillståndsperioden jämfört med 2025 års nivå. Det ska ställas krav på att programutbudet ska ha relevans för de berörda grupperna.

Bedömning: Det bör fortsatt finnas möjlighet för public serviceföretagen att sinsemellan dela upp ansvaret för olika slags insatser. För att utbudet ska hålla en hög kvalitet bör även fortsatt ställas krav på public service-företagen att ha en kontinuerlig dialog med de berörda grupperna.

JUS tillstyrker både förslaget och bedömningen. Att öka det samlade utbudet på jiddisch jämfört med 2025 års nivå är ett mycket välkommet steg, då det nuvarande utbudet är mycket begränsat kvantitativt. När det gäller kvalitet har vi märkt en positiv utveckling, särskilt i fråga om relevans för målgruppen, och vi hoppas att denna trend fortsätter. Däremot finns det mer att önska vad gäller anpassning för unga judar.

JUS instämmer också i att en kontinuerlig dialog med berörda grupper är nödvändig för att säkerställa att programinnehållet förblir relevant och av hög kvalitet, och anser att detta bör vara ett krav.

Vidare vill JUS betona att främjandet av barns utveckling av kulturell identitet och minoritetsspråk måste utgå från minoriteternas egna definitioner av sin identitet och kultur, samt anpassas till de olika behoven och förutsättningarna inom minoriteterna. Minoritetslagen slår fast att "barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt". Det är således viktigt att detta behov tillfredsställs av material från Public Service. Detta kräver språklig och kulturell kompetens som public service-företagen bör säkerställa genom rekrytering, konsultation eller användning av referensgrupper. Den judiska minoriteten har länge efterfrågat ett redaktionsråd för att möta dessa behov.

För att revitalisera språket krävs även, som kommittén påpekar, att utbudet anpassas efter de olika språkliga kunskapsnivåerna inom minoriteten. Programmen måste utformas med hänsyn till både ålder och språkkunskaper, som inte alltid följer varandra. Generellt sett har yngre generationer begränsade kunskaper i jiddisch, även om intresset för språket och dess kultur växer. Som den nationella strategin för att stärka judiskt liv i Sverige påpekar, måste offentliga insatser för att främja jiddisch reflektera den judiska minoritetens och språkbärarnas behov, med förståelse för språkets roll som kulturbärare. Det utbud som finns idag tilltalar inte en yngre målgrupp och det bör därför läggas mer resurser på att skapa

innehåll för unga judar. JUS föreslår att innehållet inom ramen för satsning på jiddisch kan blandas med satsningar på jiddischkultur, vari judisk kultur ryms. Genom en sådan tolkning av uppdraget kan unga judar engageras i högre grad och relevansen för en yngre målgrupp ökar.

JUS instämmer i kommitténs bedömning att det mot bakgrund av de varierande kunskapsnivåer som finns inom de olika språken, är av betydelse att public serviceföretagen fortsatt arbetar med att erbjuda ett programutbud som är anpassat till personer med olika kunskaper i språken. JUS är eniga om att språkstärkande program som syftar till att öka kunskaperna inom språken ska rymmas inom uppdraget att tillhandahålla ett utbud på språken.

Bedömning: När uppdraget på de nationella minoritetsspråken och teckenspråk blir teknikneutralt får public service-företagen ökade möjligheter att utveckla funktionaliteten och synligheten av programutbudet på sina plattformar på internet. (239)

JUS tillstyrker denna bedömning och hoppas att den teknikneutrala regleringen kan underlätta anpassningen av innehåll till olika målgrupper, vilket skulle bättre tillgodose de skiftande behoven och förutsättningarna inom varje minoritet.

JUS ser också möjligheter för public service-företagen att, vid val av samarbetspartners och egen produktion, tänka på den globala marknaden. Efterfrågan på jiddischspråkiga produktioner är internationellt ökande.

8.4.9 Bedömning: Uppdraget som gäller andra minoritetsspråk än de nationella och teckenspråket bör även fortsatt vara formulerat på ett övergripande sätt för att möjliggöra för public service-företagen att anpassa omfattningen och utbudet utifrån behov och förändringar i samhället. (240)

JUS tillstyrker denna bedömning och hoppas att den teknikneutrala regleringen kan bidra till en smidigare anpassning av innehållet för olika målgrupper, framförallt en yngre sådan, vilket skulle bättre möta de varierande behoven och förutsättningarna inom varje minoritet.

JUS ser även, liksom Judiska Centralrådet, möjligheter för public service-företagen att ha en global marknad i åtanke när de väljer samarbetspartners och producerar eget material, då efterfrågan på jiddischspråkiga produktioner ökar internationellt.

Därtill önskar JUS se en ökning i utbud på fler judiska språk, framför allt hebreiska. Ett ökat utbud på hebreiska, som är det judiska språk som förenar samtliga judar, skulle öka målgruppsanpassningen till en ung judisk tittarskara.

Stockholm den 13 september 2024

Naima Grossman
Generalsekreterare

Daniel Janouch
Ordförande

Judiska Ungdomsförbundet i Sverige (JUS)